

Monumentnummer*: 506932

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 21 mei 2002
Kadaster deel/nr 82982/136

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Dirksland Goeree-Overflakkee Zuid-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Dirksland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Dirksland H 809

Omschrijving**

Inleiding

Buiten de kern van Dirksland, tussen de Westhavendijk en Oosthavendijk gelegen kapitale SCHUT- EN UITWATERINGSSLUIS met draaibrug en lantaarns, genaamd "Dirkslandse Sas", in oorsprong gebouwd ter verbetering van de uitwatering naar het Haringvliet en van de vaarttoegang tot de haven van Dirksland. De dubbel kerende schutsluis dateert in oorsprong uit 1790-1791 en werd ontworpen en gebouwd door Teunis Blanken Jansz. In de loop der eeuwen werd de sluis hersteld en verbeterd; zo werden in 1886-87 de dekstukken op de muren in hardsteen vernieuwd en vonden in 1888 en 1912 vernieuwingen van de vloeddeuren plaats. De sluis fungeerde in oorsprong als hoofdwaterkering, thans alleen nog als tweede waterkering.

Omschrijving

Gemetselde schut- en uitwateringssluys van in totaal 37.80 meter lengte gelegen tussen de binnen- en buitenhaven van Dirksland, bestaande uit twee sluishoofden met elk oorspronkelijk twee stel houten puntdeuren. Tussen de sluishoofden een schutkolk. De muren van de sluishoofden worden met loodrecht op de sluisas staande frontmuren afgesloten. De binnen- en buitenhoofd muren zwenken hierbij in de richting van de binnen- en buitenfrontmuren licht uit. Slagstijlen, slag- en jokdorpels, vloerbedekking en dekzerken van de sluis zijn van hardsteen. Het hoger opgetrokken noordelijke buitenhoofd is gesitueerd in de vroeger als vaste

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

waterkering fungerende dijk, en heeft vloeddeuren die blijkens datering vernieuwd zijn in 1912. De ebdeuren zijn verdwenen. Aan de oost- en westzijde van de sluis lopen trappen met gemetselde treden en eenvoudige leuningen, ter plaatse van de binnendijkvloeiing. Aan de noordzijde is het buitensluishoofd afgesloten door loodrecht op de sluisas staande frontmuren waarin twee grote met wapens gedecoreerde natuurstenen herdenkingsreliëfs. Binnensluishoofd met ebdeuren; de vloeddeuren zijn verdwenen. Op de schutkolkwanden bevinden zich de bedieningsmechanismen van de deuren bestaande uit een viertal tandwielkasten met duwbomen. In de westelijke sluismuur twee, elk met een houten schuif afsluitbare overwelfde spuiroelen, met op de dekzerken bedieningsmechanismen. In de kademuren tevens haalkommen. Over de schutkolk ligt een smalle ijzeren, ongelijkarmige voetdraaibrug met houten brugdek en het draaipunt op de westelijke sluismuur, voorzien van eenvoudige ijzeren leuningen, een doorgangsboog en hekwerken, aan de zuidzijde met gedecoreerde balusters. Bij beide sluishoofden staat aan de westzijde een gietijzeren lantaarn. Aan de noordelijke buitenfrontmuren sluiten twee houten beschoeiingen aan, aan de oostzijde langer dan aan de westzijde, waarboven de taluds van de boorden van de buitenhaven van basaltsteen glooiingen zijn voorzien.

Waardering

De uit 1790-1791 daterende sluis "Dirkslandse Sas", is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, typologische en architectuurhistorische waarden als typerend voorbeeld van een schut- en uitwateringssluishoofden en schutkolk met hardstenen onderdelen, en met latere draaibrug en lantaarnverlichting. De sluis is van belang vanwege de voor de tijd van ontstaan karakteristieke vormgeving en vanwege de waterstaatkundige betekenis, en heeft landschappelijke waarde vanwege de beeldbepalende ligging en de functioneel-ruimtelijke relatie met het omringende landschap. De sluis heeft inmiddels zeldzaamheidswaarde verkregen.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument